

DIA INTERNACIONAL DE LES DONES

El Museu d'Història de Catalunya commemora el Dia Internacional de les Dones reivindicant la presència de les dones d'ahir i d'avui en la història.

Per fer-ho, presenta la instal·lació 'Dones que parlen de dones' i obre les seves portes per facilitar-ne la visita pública.

Amb motiu del Dia Internacional de la Dona, el Museu d'Història de Catalunya ofereix portes obertes a l'equipament i presenta la instal·lació temporal *Dones que parlen de dones* dins la seva exposició permanent. La instal·lació, que es podrà veure a partir del 8 de març, vol donar visibilitat de manera simbòlica al conjunt de dones que, al llarg del temps, han lluitat, reivindicat i treballat per defensar el gènere femení dins la societat.

A la instal·lació s'hi podran conèixer: les figures prehistòriques de dones del Mediterrani occidental; l'autoritat femenina a les poblacions iberes; Duoda (nascuda cap al 803); la Comtessa Beatriu de Dia (nascuda cap al 1140); Isabel de Villena (1430-1490); Caterina Lull i Sabastida (Barcelona, c. 1440-1495); Estefania de Requesens i Roís de Liori (c. 1504 – Barcelona, 1549); Juliàna Morell (Barcelona, 1594 – Avinyó, 1653); Teresa Claramunt i Creus (Sabadell, 1862 – Barcelona, 1931); Dolors Aleu i Riera (Barcelona, 1857-1913); Rosa Sensat i Vilà (el Masnou, 1873 – Barcelona, 1961); Carme Karr Alfonsetti (Barcelona, 1865-1943); Maria-Aurèlia Capmany i Farnés (Barcelona, 1918-1991); El moviment feminista dels anys setanta; Maria-Mercè Marçal i Serra (Ivars d'Urgell, 1952 – Barcelona, 1998); Victòria Sau i Sánchez (Barcelona, 1930-2013).

Com a prèvia del Dia Internacional de la Dona, dissabte el museu ha convidat als interessats i interessades a participar de manera gratuïta en la ruta 'A peu per la Barcelona de les dones', que es realitza cada primer dissabte de mes. L'itinerari recorre els carrers de Ciutat Vella (Barcelona) com a escenari quotidià de la vida de moltes dones i, tot passejant, s'analitza l'evolució històrica del paper de les dones a la societat i es coneixen aquells indrets en els quals, encara avui, podem trobar indicis del seu llegat. Les places van quedar exhaurides en menys d'una hora.

I també en aquesta línia, a la tardor, el museu celebrarà la jornada 'Museus i perspectives de gènere', sobre la inclusió i el tractament de la figura femenina en el relat dels museus d'arreu del món i, especialment, de Catalunya. (Data prevista: 19 d'octubre).

Perquè celebrem el Dia Internacional de la Dona?

Diversos fets puntuals es recullen en la commemoració del Dia Internacional de la Dona: una vaga de les obreres tèxtils nord-americanes de 1857, l'incendi de la fàbrica Cotton el març del 1919, i, sobretot, les reivindicacions de dones americanes i europees pel dret a vot a la primera meitat del segle XX. Reivindicacions laborals, de millora en les condicions de treball i de vida, drets polítics i la pau es troben en l'origen d'aquesta celebració.

Amb el ressorgiment del feminisme a finals dels anys seixanta i principis dels setanta, es dona un nou impuls a aquesta celebració reivindicativa i, concretament l'any 1977, les Nacions Unides fixen el dia 8 de març com a Dia Internacional de la Dona, convertint aquesta data en un símbol per a les dones dels cinc continents.

El Museu d'Història de Catalunya vol acompanyar al visitant en la celebració del 8 de març de 2016 i s'afegeix a aquesta commemoració amb la instal·lació *Dones que parlen de dones*, que

recull l'acció reivindicativa de 16 dones del nostre país i vol ser un modest reconeixement a la presència de les dones d'ahir i d'avui en la història.

Instal·lació temporal 'Dones que parlen de dones'

A través de la biografia i els escrits de 16 dones de diferents èpoques –des de la prehistòria fins a l'actualitat-, la instal·lació vol donar visibilitat a totes les dones que, al llarg de la història, han reivindicat la seva figura dins la societat

Concretament, la instal·lació consisteix en 16 plafons, cada un dedicat a una de les dones, amb la biografia i una selecció de textos escrits per cadascuna d'elles i que els trobarem ubicats al llarg del recorregut de l'exposició permanent, a l'àmbit que li pertoca cronològicament al personatge en qüestió.

Els plafons porten els colors lila, verd i blanc, coneguts universalment pel seu vincle amb el moviment feminista, ja que són els que utilitzaven les sufragistes angleses a finals del segle XIX i principis del XX, un dels moviments més importants a Europa.

La imatge dels plafons és una fotografia lleugerament alterada de Pilar Aymerich. Porta per títol **Manifestació contra la violació i maltractament envers les dones**, és de l'any 1977, i correspon a una de les accions més importants del moviment feminista a Catalunya.

Les 16 dones que conformen la instal·lació:

Les figures prehistòriques de dones del Mediterrani occidental: Les figures femenines del paleolític superior i neolític mitjà de la regió mediterrània occidental, els Balcans i el Pròxim Orient, tot i procedir d'èpoques i contextos diferents, comparteixen el substrat cultural de l'ordre simbòlic matern. Apel·len al paper central de l'obra civilitzadora de les dones (maternitat, alimentació, educació i cura) en l'organització material i espiritual dels pobles caçadors recol·lectors i agrícoles prepatriarcal.

L'autoritat femenina a les poblacions iberes: En la cultura ibera, les dones eren les responsables de l'agricultura, les arts i de guarir el cos físic i espiritual: eren metgesses, magues, sacerdotesses, endevines o conselleres. L'espai domèstic tenia una dimensió política perquè era on tenien lloc les relacions socials, que després s'emplaçaven a l'espai urbà. La política ibera era la política de les dones: la de crear i mantenir la vida material i espiritual del grup.

Duoda (803): Va ser una dama d'estirp noble carolíngia del segle IX. El seu marit, Bernat de Septimània, li va prendre els dos fills –Guillem i Bernat–, per anar a viure a la cort de Carles el Calb. Ella per alleugerir el dolor i assegurar-se que aquests tinguessin una bona educació, els va escriure un tractat pedagògic que es diu 'Manual per al meu fill', que actualment té molta rellevància històrica.

Comtessa Beatriu de Dia (1140): Va ser una de les grans trobairitz d'Occitània, territori que, al segle XII, s'estenia entre la Loira, l'Atlàntic, els Pirineus i la Mediterrània. Va escriure textos d'amor per al famós trobador Raimbaut d'Orange, el qual va poder conèixer a la cort de Les Baux. Es conserven diverses cançons d'ella.

Isabel de Villena (1430-1490): Es va educar a la cort de la seva tia i cosina Maria de Castella, reina d'Aragó, filla de Caterina de Lancaster. Més tard, va entrar de monja al convent de la Trinitat de València. Allà es va formar i es va fer escriptora. La seva obra més coneguda 'La Vita Christi', va ser llegida per moltes dones, entre les quals Isabel la Catòlica.

Caterina Llull i Sabastida (Barcelona, c. 1440-1495): Provenia d'una família barcelonina del barri comercial de la Ribera i els seus pares la van formar com a comptable. En morir el seu marit i assumir el seu negoci, es va convertir en una important empresària mercantil de la Val di Noto (Sicília), coneixedora de la realitat econòmica i del funcionament de les transaccions comercials.

Estefania de Requesens i Roís de Liori (c. 1504 – Barcelona, 1549): Va viure més de vint anys a la Cort de Castella en casar-se amb Juan de Zúñiga, funcionari de Carles V. L'epistolari privat (124 cartes) amb la seva mare Hipòlita Roís de Liori (c. 1479-1546) mostra la potència política de la relació d'amor i autoritat entre mare i filla, el paper d'algunes dones en l'època de pas de la societat feudal a la cortesana i les implicacions de la noblesa catalana en l'Imperi de Carles V.

Juliana Morell (Barcelona, 1594 – Avinyó, 1653): Va ser una nena prodigi que des dels cinc anys rebé una educació exquisida, primer a les dominiques i després va fer estudis humanistes i musicals. Més endavant, es va fer dominica a Santa Pràxedes d'Avinyó, on es va convertir en una autora d'èxit amb reculls de poesia, tres tractats d'espiritualitat i mística, un llibre d'història del convent i una autobiografia.

Teresa Claramunt i Creus (Sabadell, 1862 – Barcelona, 1931): Treballadora del tèxtil, va ser dirigent anarcosindicalista i feminista, una de les militants clau del moviment llibertari català. A Sabadell, fundà un grup d'obreres anarquistes i va organitzar vagues per demanar la jornada de deu hores. L'any 1892, juntament amb Ángeles López de Ayala i Amalia Domingo Soler, va crear la primera societat feminista espanyola, la Societat Autònoma de Dones de Barcelona.

Dolors Aleu i Riera (Barcelona, 1857-1913): Va ser la primera llicenciada en Medicina de l'Estat espanyol (1879) i la primera a exercir la medicina acadèmica. La seva presència a la universitat, juntament amb les seves companyes Helena Maseras i Martina Castells (que no arribarien a exercir), va provocar tal revolució que el seu pare, cap de la Policia Municipal, li posà escorta. Va ser autora de llibres dedicats a la millora de la qualitat de vida de les dones i al coneixement del seu cos.

Rosa Sensat i Vilà (el Masnou, 1873 – Barcelona, 1961): Mestre socialment compromesa, va dedicar la seva vida a la docència i a consolidar l'escola pública catalana. Durant la Mancomunitat, fou nomenada directora de la secció de nenes de l'Escola del Bosc, la primera escola a l'aire lliure de Catalunya. Va dissenyar el pla d'estudis de l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular de la Dona, adreçat a dones obreres i de classe mitjana.

Carme Karr Alfonsetti (Barcelona, 1865-1943): Periodista i escriptora, va ser una de les principals representants del moviment feminista català i burgès de les primeres dècades del segle XX, un feminisme simpatitzant del sufragisme anglosaxó però centrat en l'educació intel·lectual i la professionalització de les dones. Va dirigir diversos diaris i revistes, com Feminal o Acció Femenina, que van ser les plataformes de difusió de les seves idees feministes, catalanistes i pacifistes.

Maria-Aurèlia Capmany i Farnés (Barcelona, 1918-1991): Intel·lectual catalana polifacètica i activista política, va estar compromesa amb la llibertat de les dones, la cultura catalana i la justícia social. Prolífica en l'escriptura de diferents gèneres (ficció, assaig i memòries). El llibre 'La dona a Catalunya: consciència i situació' (1966) la converteix en una figura d'autoritat a Catalunya i Espanya.

El moviment feminista dels anys setanta: Durant la dècada dels setanta, dones de procedències molt diverses –universitàries, obreres, mestresses de casa, activistes–, iniciaren una revolució sexual, cultural i social, fruit del seu malestar davant de la seva invisibilitat i la violència exercida sobre elles. És a aquest moviment/període que pertany la fotografia que il·lustra els diferents plafons de la instal·lació 'Manifestació contra la violació i maltractament envers les dones' (1977), de l'autora Pilar Aymerich.

'Manifestació contra la violació i maltractament envers les dones' Foto: Pilar Aymerich

Maria-Mercè Marçal i Serra (Ivars d'Urgell, 1952 – Barcelona, 1998): De molt jove es va interessar per la cultura catalana i la llibertat femenina. Va ser filòloga, poeta, novel·lista, assagista, traductora, editora, catedràtica de secundària, a més de promotora cultural. Participà en el feminisme català dels anys setanta creant el front de dones del PSAN i la secció feminista de la Universitat Catalana d'Estiu, i integrà el grup d'intel·lectuals i artistes de l'Assemblea de Catalunya, entre altres iniciatives.

Victòria Sau i Sánchez (Barcelona, 1930-2013): Es va dedicar a sotragar, amb la ploma i la paraula, els fonaments patriarcals de la cultura clàssica occidental. Era llicenciada en Història contemporània i doctora en Psicologia per la Universitat de Barcelona, on va impartir docència a la Facultat de Psicologia i al Centre d'Investigacions Històriques de la Dona (1982), avui Duoda, Centre de Recerca de Dones.

Els textos han estat redactats per un grup d'expertes del centre de recerca de dones DUODA, de la Universitat de Barcelona i del Parc Científic de Barcelona, que va ser fundat el 1982 per un grup d'estudiants, professores i llicenciades en Història. En concret, els textos estan firmats per: María Milagros Rivera Carretas; Laura Mercader Amigó; Assumpta Bassas Vila; Marisé Clement López; i Victòria López Benito, Asun López Carretero i Lourdes Albi Fernández com a col·laboradores de Laura Mercader Amigó. El grup ha estat coordinat per drac Màgic en col·laboració amb el Museu d'Història de Catalunya.

Més informació i contacte:

Museu d'Història de Catalunya
Pl. de Pau Vila, 3
08003 Barcelona
Tel. 93 225 47 00
www.mhcat.cat

Irene de Pedro Llorente
932254700 / 658 472 610
mhc.prensa@gencat.cat /
idepedro@gencat.cat